

Κάτω από τις κηλίδες του χρόνου

«Hurt», Johnny Cash

Αυτή είναι η ιστορία μιας σβησμένης φωτιάς. Μιας φωτιάς που άναψε κάποτε στο σκοτάδι, χλομή κι αδύναμη στην αρχή, σαν φλόγα κεριού, για να γίνει με το χρόνο φωτιά δαυλού, και μετά φωτιά του φωσφόρου, και χημεία που λιώνει τα μέταλλα. Φώτιζε άγρυπνα για χρόνια με ζωηρό, ζεστό, παλλόμενο φως το μυθικό όραμά μου να υπάρχω ελεύθερος και αέρινος σαν μουσική παρτιτούρα που την πήρε ο άνεμος στην κορύφωση μιας άριας.

Αλλά ας αρχίσω την αφήγησή μου από το νεφέλωμα που με τυλίγει τώρα και το μοναχικό ταξίδι μου κάτω από το μανδύα της σιωπής. Είναι κάτι σαν κώμα η κατάσταση στην οποία υπάρχω. Δεν αισθάνομαι τίποτα, ούτε καν την ανάσα μου, το σώμα μου άφωνο και ασάλευτο διασχίζει ήσυχα τα νερά του Αχέροντα, σαν πιρόγα, κουβαλώντας την καρδιά του μυστηρίου μου, και τη σκόνη των ημερών και των έργων μου. Έχω όμως την έκτακτη δυνατότητα να σκέφτομαι και να θυμάμαι. Είναι μια νύξη ζωής και ταυτόχρονα μια νύξη θανάτου, όπου η ελπίδα και η έλλειψη κάθε ελπίδας υπάρχουν στα όριά τους, σε μια αέναη και απόκοσμη ηρεμία. Ένα λεπτό κόκκινο σύννεφο σκόνης κυματίζει μέσα μου, κι ένας κόκκινος άνεμος, όταν θυμάμαι. Ονομάζω αυτή την κατάσταση Κόκκινη Εποχή. Ή Κόκκινη Σιωπή... Ή Κόκκινο Ύπνο. Νιώθω σαν να επιστρέφω από το βάθος κάποιου καθρέφτη ουδέτερος, δίχως το σώμα μου, με μια συγκλονιστική

εμπειρία – μια διασταύρωση φαντασμαγορικού ονείρου και νεκρανάστασης.

Χθες, τρόπος του λέγειν χθες, ονομάζω «χθες» την τελευταία φορά που ξύπνησα, πάλι τρόπος του λέγειν, διότι δεν ξυπνώ, τα βλέφαρά μου παραμένουν πάντα κλειστά, αν έχω βλέφαρα, χθες λοιπόν, που άνοιξα τα μάτια της ψυχής, φαντάστηκα κύματα τηλεφωνίας και παλιά τηλεγραφοξύλα να πάλλονται ανεπαίσθητα μεταδίδοντας νέα μου σε όσους ακόμη ρωτάνε για μένα ή νοιάζονται για την τύχη μου. «Άλκης πνέει τα λιοίσθια». Ζω με το θάνατο στο στέρνο, αλλά δεν με νοιάζει αν αυτό συμβεί πριν καν ολοκληρώσω τη σκέψη μου.

Είμαι ένας υποτυπώδης άνθρωπος, λοιπόν, σιωπηλός όπως η ομορφιά, σκεπασμένος με εικόνες και λέξεις-αποκαΐδια της μυθικής φωτιάς μου. Θα με ενδιέφερε πολύ να ξέρω πού βρίσκομαι, αν υπάρχουν στη μαγική απλοχωριά του σπιτιού μου σε κάποια από τις ζεστές, αγαπημένες μου γωνιές όπου αρεσκόμουν να κάθομαι και να διαβάζω με τις ώρες ή να ακούω μουσική, στο μισόφωτο πάντα, ή να κουβεντιάζω με τη γλυκιά μου Νόρα, ή να κοιταζόμαστε απλώς με την ώριμη συναίσθηση των ανθρώπων που αγαπιούνται, στο περιθώριο μιας μπαγιάτικης μέρας, ή αν βρίσκομαι σε κάποιον κλειστοφοβικό θάλαμο ανανήψεων, με τη νοσηρή, αδιαπέραστη ψυχρότητα του λευκού φωτός, και νοσοκόμες που μπαινοβγαίνουν αθόρυβα σαν βρυχώμενες λευκές σκιές για να ψηλαφίσουν το σώμα μου. Αυτό το αδρανές και άκαμπτο σώμα.

Αν δεν μ' έχουν στο σπίτι, αλλά σε κάποιο νοσοκομείο, ίσως και να αστειεύονται μαζί μου, με το σώμα μου εννοώ, με κάποιον τρόπο, και να μην το ξέρω. Η κυρία Φλώρα (μακρινός απόηχος από τα βάθη του χρόνου), καθαρίστρια σε νοσοκομείο, έλεγε κάποτε στη μητέρα μου ότι έβλεπε νοσοκόμες της νυχτερινής βάρδιας να ανασηκώνουν με εύθυμη διάθεση σεντόνια γυμνών,

ναρκωμένων ανδρών και ασθενών σε κωματώδη κατάσταση, σαν τη δική μου. Αστειεύονται στη μέση μιας χαμένης νύχτας με σάρκινα απολιθώματα ανδρών. Ίσως είναι μια ανάγκη που έρχεται από τα βάθη του χρόνου, για να ταράξει τη νάρκη του πολιτισμού. Αν το φύλο μου συμβολίζει κάτι στη σκέψη τους, κάποια ανομολόγητα δεινά, σκοτεινά και βρώμικα, από την αρχαία κληρονομιά του γυναικείου φόβου, από την κληρονομιά της τυφλής υποταγής στον πατέρα-αφέντη, και στον άντρα-αφέντη, και στον ιερέα ενώπιον του οποίου σύρονται αυτές και τα παιδιά τους, τους επιτρέπω να παίζουν. Αν υπάρχει κάτι καλό σ' αυτό τον Κόκκινο Ύπνο, είναι ότι έχουν εκλείψει όλες οι πανάρχαιες εμμονές. Η εμμονή της εξουσίας, η εμμονή του χρήματος, οι εμμονές του φύλου. Και όλοι οι πανάρχαιοι φόβοι. Ο φόβος των γηρατειών, ο φόβος της μοναξιάς, ο φόβος του θανάτου, ο φόβος του φόβου. Επιτέλους, όλες οι πικρές ρίζες ξεριζώθηκαν. Αυτός ο επιάλτης δεν υπάρχει πια. Ήταν ένα σκοτεινόχρωμο και αέναο κύμα που έπνιγε τη χαρισματική μου φύση με φόντο ένα όμορφο κόκκινο ηλιοβασίλεμα. Θυμάμαι το πάρτι στο εξοχικό της Νόρας, στην Αμοργό. Χόρευα μαζί της, λικνιζόμασταν απαλά πάνω από τα βράχια, της ψιθύριζα όμορφες λέξεις στο αυτί κάτω από μια διαυγή, κρυστάλλινη νύχτα. Ήμασταν δυο άνθρωποι με φαντασία που πιστεύαμε ακόμη στη ζωή. Μετά κάτι συνέβη... Κάποιο ατύχημα ίσως... Να έπεσα από τα βράχια; Θα μιλήσω

*Παίξε το παιχνίδι της ύπαρξης μέχρι το τέλος
απ' την αρχή, απ' την αρχή**

για όλα όσα θυμάμαι. Για όλες τις μεταμορφώσεις μου. Θα μιλήσω τρόπος του λέγειν. Ό,τι κάνω σ' αυτή την Κόκκινη Εποχή το κάνω τρόπος του λέγειν. Υπάρχει κάτι που σαλεύει μέσα μου, που σπαρταρά, που συσπάται. Η μνήμη μου. Μια εσωτερική λάμψη

* «Tomorrow never knows», The Beatles.

φωτίζει όλες μου τις εικόνες, ακόμη και τις πιο μακρινές, εικόνες από το σύμπαν του μητρικού κόλπου. Ίσως είναι μια ποιητική ονειροπόληση, αλλά θυμάμαι να γεγίρομαι σαν ψευδαίσθηση, να γεννιέμαι.

Η ιδέα μιας συμβολικής αναγέννησής μου στην ήρεμη ευτυχία ενός γυναικείου κόλπου ήταν το άδολο μυστικό μου που με συνόδευε σε όλη μου τη ζωή, και αυτό που μου επέτρεψε να γνωρίσω σε βάθος τον εαυτό μου. Υπήρχε πάντα στο ενδιαίμεσο δύο σχέσεων μου μια αόριστη ανησυχία και μια αόριστη αγωνία για την άγνωστη εικόνα γυναίκας που θα αντικαθιστούσε στην καρδιά μου μια άλλη που βυθιζόταν στο παρελθόν και στη λήθη. Αναρωτιόμουν για το πρόσωπο και το σώμα της, για τους κόρφους της, νιώθοντας ένα παράξενο σφίξιμο στο σκοτάδι. Ήθελα ένα ζεστό και σφιχτό κόρφο χεριών, νυχτερινό και οικείο, και ένα ζεστό και σφιχτό κόρφο ποδιών, νυχτερινό και οικείο – μια κοσμογονία αισθημάτων που να τρυπάει το στήθος μου. Ήθελα έναν Οίκο Θαυμάτων. Μια γυναίκα να με κυοφορήσει ξανά, να με ξαναγεννήσει, επειδή ήλπιζα σ' έναν καλύτερο εαυτό, πιο διαυγή, πιο φωτεινό. Παρατηρώντας τις εποχές να εναλλάσσονται έξω από τα παράθυρα, και μέχρι εκεί που έφτανε το βλέμμα μου, παρατηρώντας τον κόσμο να χάνεται ανάμεσα σε δύο εποχές, επέστρεφα στους ζεστούς, σφιχτούς κόρφους μιας αγαπημένης γυναίκας, αεί διδασκόμενος, με μια αισθησιακή ηδονή πάντα, και με μια αισθησιακή διάθεση αυτολησμονιάς. Τέλος, κατανόησα τη μαγεία σε νεκρό χρόνο. Τη μετάβαση από καθετί φανταστικό, μικροσκοπικό και ανείδωτο στην αισθητή πραγματικότητα. Ξεπρόβαλα απ' το αιώνιο σκοτάδι και επιστρέφω σ' αυτό, με φόντο ένα όμορφο κόκκινο ηλιοβασίλεμα.

Ονειρεύομαι, είμαστε πάλι μαζί,
εγώ κι εσύ στο παρελθόν

«My dream», John Lee Hooker

Με θυμάμαι στα πρώτα μου βήματα. Η γυναίκα που στέκεται γελαστή απέναντί μου, στα δυο μέτρα, με τα χέρια ανοιχτά, σαν φτερά αρπακτικού πουλιού, έτοιμη να μ' αρπάξει, αν κάνω πως γέρνω να πέσω, είναι η μητέρα μου. Έτσι πάτησα στο γυμνό χώμα μ' ένα συγκεχυμένο φόβο στο στήθος για το ασταθές και αβέβαιο βήμα μου, έχοντας απέναντι τη μητέρα μου γελαστή με τα χέρια ανοιχτά, σαν φτερά αρπακτικού πουλιού.

Και με θυμάμαι λίγα χρόνια μετά, με μια σφραγίδα ερωτικού μυστικού στα χείλη. Το αγόρι που αναδύεται μέσα από την Κόκκινη Σκόνη της Κόκκινης Εποχής, το αγόρι που συνάπτει μυστικές σχέσεις με όμορφα, ροδαλά κορίτσια με στηθάκια που μόλις άρχισαν να φουσκώνουν είμαι εγώ. Στην αυγή της μεγάλης περιπλάνησης χαμογελάει, ντρέπεται, κοκκινίζει, κατεβάζει το κεφάλι του, ενδείξεις μιας υποκρυπτόμενης αγιότητας. Στα δώδεκα είχα (είχε) γνωρίσει τη δόξα μιας πρώτης ερωτικής κατάκτησης, ενός πρώτου φιλιού στο στόμα, ενός πρώτου αγγίγματος στο γυμνό, άσπιλο σώμα μιας συμμαθήτριάς μου, της Εύας. Ας είναι καλά όπου κι αν βρίσκεται. Αυτό το πρώτο φιλί στο στόμα της Εύας, η γεύση του, η υγρασία των χειλιών της, ήταν ένα είδος κοσμικής ύλης που διαμόρφωσε τον μετέπειτα άντρα, την εικόνα του και το μύθο του, τον σαλτιμπάγκο εραστή και τον μάρτυρα, δυο χαρακτήρες δεμένους με τον φανταχτερό φιόγκο

των ψευδαισθήσεων. Τα χειλάκια της φάνταζαν μέσα στη σκέψη μου σαν λαχταριστά, αφράτα ψωμάκια. Ήθελα να τα φάω. Τα έτρωγα, τα είχα μέσα στο στόμα μου και τα γεύομουν μαζί με τα ζεστά, μυρωδάτα σαλάκια της. Ήταν μια αίσθηση που δεν έσβηνε ποτέ, διότι ποτέ δεν έχαναν το σχήμα τους, τη μορφή τους, ποτέ δεν τελείωναν. Ποτέ. Παρέμεναν λαχταριστά, αφράτα ψωμάκια, με τα σαλάκια της να πλάθουν την ψυχή μου, το χρώμα μου. Διαπότηζαν την ουσία μου σαν ένα διαυγές, γόνιμο νερό λουσιμένο στον ήλιο, και είναι θαύμα πώς τα παγωμένα μου χείλη, με τη συμπαγή, αδιατάραχτη ακινησία, μπορούν ακόμη να τα γεύονται από τα βάθη του Κόκκινου Ύπνου. Αργότερα, ψηλαφίζοντας με τα ακροδάχτυλά μου τη γύμνια της, αρχής γενομένης από την πλάτη, κατά μήκος της σπονδυλικής στήλης, ανακάλυψα τη λεπτή ηδονή της ερωτικής διέγερσης, μέχρι τις πιο ανεπαίσθητες συσπάσεις στις διακεκαυμένες ζώνες του σώματος, όπου κατέληγε συνήθως το χέρι μου (με τη σιωπηρή της συναίνεση), έτσι που η Εύα εγκατέλειπε σιγά σιγά την εικόνα της και κλείνοντας τα μάτια υψωνόταν πού – στα σύννεφα; Ένιωθα στο πρόσωπό μου το απαλό λαχάνιασμά της, το στόμα της ανέδιδε μια λεπτή μυρωδιά ζαχαρούχου γάλακτος, η ανάσα κοφτή, η παλάμη του χεριού της πάνω στο χέρι μου, μην τυχόν και το πάρω, τα πόδια της ανοιγμένα διάπλατα, τα μάγουλά της πυρπολημένα. Καμάρωνά έτσι όπως την ένιωθα να υψώνεται ολοένα, σαν άρωμα μέσα από κλειστό μπουκάλι, και χαιρόμουν, διότι αυτό ήταν έργο δικό μου. Ήταν η πρώτη μεγάλη πράξη στη ζωή μου και η πρώτη μεγάλη αίσθηση που δεν μπόρεσα να εκφράσω, επειδή η συγκίνηση υπερέβαινε τη μητρική μου γλώσσα. Μέσα από την Κόκκινη Σιωπή μου, στην οποία τώρα είμαι βυθισμένος, άγνωστο πόσο καιρό, αυτό το αγόρι προβάλλει σαν ένας μικρός αλχημιστής, σαν ένας μαθητευόμενος της φωτιάς και της ύλης, της ηδονής και της χώνευσης των αισθήσεων. Και ήταν η Εύα

που, ψηλαφίζοντας με τα ακροδάχτυλά της τη γύμνια μου, ανακάλυψε (με τη σιωπηρή μου συναίνεση) το λαμπερό φαινόμενο της φωτιάς μέσα μου – την ύλη που ακτινοβολούσε και μ' έτρεφε. Μικρή αλχημίστρια. Αλλά ως εκεί. Τρυφερή, ανεπιτήδευτη αγάπη, ριζωμένη στην αθωότητα που αργά τη νύχτα με παρέδιδε σε μια ρομαντική, ενήλικη φαντασίωση. Γινόμασταν αντρόγυνο τη νύχτα με δεσμά που μας έδεναν μέσα στο χρόνο. Μ' αυτή την ψεύτικη εικόνα μ' έπαιρνε ο ύπνος, αγκαλιά με το μαξιλάρι, και με την ίδια ψεύτικη εικόνα ξυπνούσα. Στο σχολείο είχα πάντα ένα ονειροπόλο ύφος τις φορές που δεν έστρεφα το βλέμμα μου να την κοιτάξω. Χάζευα τον ουρανό, το πέταγμα των πουλιών, φύλλα δέντρων που έπεφταν διαγράφοντας κύκλους στον άνεμο, μια ανθισμένη βεράντα, ένα σπίτι παλιό, ετοιμόρροπο, γεμάτο σκιές και φαντάσματα. Στην έδρα η δασκάλα ήταν μια αδιάφορη φιγούρα στα μάτια μου, μια σκιά μισοθαμμένη στην άμμο. Έπειτα έστρεφα πάλι τα μάτια μου να τη δω. Υπήρχε μια μαγνητική έλξη, διότι τα βλέμματά μας διασταυρώνονταν (τηλεπάθεια;) και πάντα τα μάτια της έλαμπαν γελαστά. Στα διαλείμματα τρέχαμε να κρυφτούμε κάπου, να φιληθούμε – τα χειλάκια της λαχταριστά, αφράτα ψωμάκια που ήθελα να τα φάω. Αλλά σύντομα μετακόμισαν σε άλλη πόλη. Ο πατέρας της ήταν στρατιωτικός και είχε πάρει μετάθεση. Είχαν έρθει στη Θεσσαλονίκη ένα χρόνο πριν, Δεκέμβρη του '62, στα μέσα της σχολικής περιόδου. Χιόνιζε. Είχε ζωηρά μπλε μάτια και μακριά καστανόξανθα μαλλιά. Την οδήγησε μέχρι την τάξη ο διευθυντής του σχολείου. Κάναμε γεωμετρία και η δασκάλα είχε μόλις ζωγραφίσει στον πίνακα ένα σχήμα σαν μισοφέγγαρο. Όλα τα βλέμματα έπεσαν πάνω της, καθώς μας τη σύστηνε ο διευθυντής. Εκείνη στεκόταν ντροπαλή και αμήχανη. Και χιονισμένη. Ένωσα ένα είδος ψυχικής γεινίασης, επειδή και εγώ ήμουν ντροπαλός και αμήχανος τις φορές που για κάποιον λόγο όλα τα βλέμματα έπεφταν πάνω μου.

Τη βάφτισα Χιονάτη, για το χιόνι που είχε στα μαλλιά και στους ώμους, και επειδή είχε την ομορφιά των παλιών παραμυθιών. Μετά τις συστάσεις έβγαλε το παλτό της και το κρέμασε σε μια από τις κρεμάστρες που υπήρχαν έξω από την αίθουσα. Ο διπλανός μου έλειπε και η δασκάλα την έβαλε να καθίσει πλάι μου προσωρινά. Το άρωμά της απλώθηκε απαλά πάνω στα μαλλιά μου, στο στήθος μου. Το μετέφερα στο σπίτι ευλαβικά, σαν άγιο φως, και για μια βδομάδα απλωνόταν στο κρεβάτι μου – στο μαξιλάρι και στα σεντόνια. Κοιμόμουν κρατώντας τρυφερά στην αγκαλιά το μαξιλάρι. Όταν έφυγαν, Γενάρη του '64, για ένα μεγάλο διάστημα, ένιωθα αληθινά δυστυχισμένος. Το σπίτι μού φαινόταν άδειο, το ίδιο και οι δρόμοι. Σε κάθε βήμα μου υπήρχε ένας νερόλακκος. Πραγματικός ή αποκύημα της φαντασίας. Και μια αθέατη νοσοκόμα ντυμένη στα λευκά. Περπατούσα σαν υπνωτισμένος, με την αθέατη νοσοκόμα να μ' ακολουθεί με τον αιθέρα στο χέρι. Η Χιονάτη ήταν ο κόσμος μου όλος και συγχρόνως το αισθητό παραμύθι μου. Το πέρασμα από την κατάσταση της παιδικής αγάπης σ' εκείνη της αντρικής. Ποτέ πια δεν την ξανάδα, ποτέ πια δεν μου ξανάγνεψε από μακριά. Σίγουρα, αν μάθει κάτι για την περιπέτειά μου, θα ξετρυπώσει όλα τα παλιά της άλμπουμ. Υπάρχει μια ασπρόμαυρη φωτογραφία όπου είμαστε μαζί, σε πρώτο πλάνο, κατά τη διάρκεια γυμναστικών επιδείξεων, εκείνη με μια μακριά κορδέλα στα χέρια. Ήταν Μάιος του '63 και ο ήλιος, ζεστός, έλουζε τη ροδαλή, λεία επιδερμίδα του προσώπου της. Φορούσαμε όλοι ομοιόμορφες μπλε μπλούζες και η Εύα, της οποίας η σάρκα ήταν τρυφερή σαν ψίχα, είχε γίνει μούσκεμα στον ιδρώτα. Αλλά ας είναι αυτή η ασπρόμαυρη φωτογραφία το τελευταίο απόθεμα της νοσταλγίας μου γι' απόψε.

Αντίο, γυναίκα άγγελε!

«Devil woman», Charles Mingus

Ακολούθησε μια εποχή βαθιάς μεταμόρφωσης όπου όλα μέσα μου, κόκαλα και ιστοί, ήταν σκεπασμένα με πυκνή βλάστηση. Σιγά σιγά, κυματιστά, σχεδόν ανεπαίσθητα, το αγόρι χάθηκε από τα μάτια του κόσμου. Εξαφανίστηκε ως διά μαγείας, σαν πεφταστέρι, για να αναδυθεί στη θέση του ο άντρας που με τα χρόνια θα έγραφε την ελάσσονα ιστορία του, αφήνοντας απαλά τα ίχνη του πάνω στην άμμο των ημερών. Η τρυφερή σάρκα ενός αδύναμου κλώνου έγινε δέντρο και άνθρωπος της γενιάς του, κάτω από ένα μουντό ουρανό. Μια μέρα ξύπνησα με χνούδι στο πρόσωπο, κι αυτή ήταν η πιο ορατή εικόνα μιας βαθιάς μεταμόρφωσης. Τη διέκρινε ως και ο μπακάλης της γειτονιάς, η στιβαρή τυφλότητα του οποίου λειτουργούσε ως ακαταμάχητο άλλοθι υπέρ του στις σκοτεινές προθέσεις του να κλέβει στο ζύγι, και κατόπιν στο λογαριασμό. Είπε: «Άλκη, τι βλέπω, αγόρι μου, έβγαλες γένια;» Με βλέπω μέσα από τον Κόκκινο Ύπνο μου μπροστά στον μεγάλο καθρέφτη του μπάνιου να ψηλαφίζω το πρόσωπό μου παράξενα σκεφτικός, με ένα αόριστα αδρανές βλέμμα, αλλά και με ένα σωρό υπολείμματα παιδικότητας που γλύκαιναν τις εκφράσεις μου. Ανήκα σε δύο κόσμους ταυτόχρονα, αλλά όχι όπως ο άνθρωπος και η σκιά του. Είχα τις ρίζες μου σε δυο εποχές. Αυτό μου επέτρεπε, στο μέτρο του δυνατού, να αντιφάσκω με τον εαυτό μου επικαλούμενος, ανάλογα

με τις ανάγκες μου, άλλοτε την ιδιότητα του παιδιού, άλλοτε του άντρα. Χρονικά η κορύφωση της μεταμόρφωσης, το στάδιο όπου η βλάστηση απλωνόταν και μέσα στον ύπνο μου, ήρθε κάπου στα δεκάξι, όταν άρχισα να εγκαταλείπω κάθε καμουφλαρισμένη συμπεριφορά και ανάγκη και να επικαλούμαι την ιδιότητα του άντρα και μόνο. Σ' αυτή την ηλικία ο άντρας μέσα μου ήταν μια υπαρκτή οντότητα που διεκδικούσε το μυστήριο της ηδονής και της γνώσης, και γενικώς κάθε μυστήριο γύρω και πέρα από την ερωτική πράξη, γύρω και πέρα από τις ζωτικές ανθρώπινες λειτουργίες. Κυκλοφορούσα στους δρόμους απογειωμένος, με φλεγόμενα μάτια. Αλλά υπήρχαν στιγμές που ένιωθα φυλακισμένος μέσα σε ένα αθέατο κελί, περικυκλωμένος από παλιές, άγονες ιδέες, υποβαθμισμένος, σχεδόν αγνοημένος. Φάνταζα με αετό που δεν είχε ακόμη πετάξει. Που επί του παρόντος σκιρτούσε μόνο στο χείλος μιας αετοφωλιάς, χωρίς να φοβάται τα ύψη. Σκιρτούσα για καθετί που μιλούσε για μεγάλες ιδέες (ειρήνη, ισότητα, ελευθερία), και σκιρτούσα και στη θέα μιας μισόγυμνης γυναίκας που κοιμόταν ξαπλωμένη στην αμμουδιά κάτω απ' τον ήλιο. Τα βιβλία που διάβαζα, στοίβες ολόκληρες, ονομάτιζαν τις πνευματικές μου ανησυχίες και ανάγκες – ο μεγάλος καθρέφτης του μπάνιου τις ανησυχίες και ανάγκες του σώματος, και την ανάγκη να αγαπήσω σαν άντρας και να αγαπηθώ. Η αντρική μου φύση έθετε αγωνιώδη ερωτήματα για τον έρωτα και το σεξ, αλλά και για την ακεραιότητα της σκέψης και της εικόνας μου. Την ένιωθα μέσα στον ύπνο μου σαν θρόισμα φυλλωσιάς, σαν κλαρί που τινάζοταν πέρα δώθε μέσα στη νύχτα, και την ένιωθα και μέρα μεσημέρι, καταμεσής του δρόμου, να φουσκώνει σαν πανί ιστιοφόρου φωτίζοντας το πρόσωπό μου, αλλά και πρόσωπα κοριτσιών που ένιωθαν μέσα τους γυναίκες. Δεν υπήρχε τίποτα βρώμικο και χυδαίο σ' αυτή την εικόνα, αλλά ένιωθα μια αόριστη κι ενδόμυχη ντροπή, ανάμικτη με ικανοποίηση που το σώμα

μου έσφυζε από ενεργητικότητα και σεξουαλική ορμή. Αλλά μου έλειπε η εμπειρία της πρώτης φοράς. Την αντιλαμβανόμουν σαν μια ασήμαντη ανατάραξη στο πηγαινέλα του κόσμου και συγχρόνως σαν ένα γιγάντιο κύμα ανατάραξης μέσα μου. Η αλήθεια είναι ότι δεν μπορούσα να αντισταθώ στη γλυκιά αίσθηση να σφίξω στην αγκαλιά μου κάποιο κορίτσι, τις φορές που μου δινόταν η ευκαιρία. Αυτό γινόταν συνήθως στα πάρτι. Στη θέα ενός όμορφου κοριτσιού ηχούσαν χρώματα στ' αυτιά μου και μια αθέατη φωτιά μέσα μου ζητούσε να ανάψει. Το πλησίαζα με κομψό τρόπο, με έμπνευση και ποιητική διάθεση, σαν ένας εκκολαπτόμενος ποιητής. Σύντομα χορεύαμε στο μισόφωτο ή κάτω από τα αστέρια, συχνά cheek to cheek. Ένιωθα τη ζωτική αίσθηση του γυναικείου στήθους στο σώμα μου, στρογγυλά, παλλόμενα φώτα, εκείνη το θρόισμα της φυλλωσιάς μου πάνω στην κοιλιά και στην ήβη, κι αυτή η γλυκιά οικειότητα της τριβής, και της ευτυχούς αδημονίας, καθώς η νύχτα προχωρούσε, μας έσπρωχνε πίσω από τα δέντρα. Εκεί, στο βαθύ σκοτάδι της εικόνας, μακριά από τους θορύβους της πόλης, αναζητούσα το άγνωστο, καινούργιο φως με την κοσμογονική σημασία. Φιλιά, χάρδια κάτω από τα ρούχα, και πάλι φιλιά. Στο στόμα, στο σώμα της, που άνοιγε περιμένοντας – που έχασκε ημίγυμνο περιμένοντας. Αλλά ένιωθα πολύ μπερδεμένος για να συνεχίσω. Μια σιγανή φωνή μέσα μου, ψιθυριστή σαν λιποθυμία, με καλούσε να συνεχίσω, να ολοκληρώσω με όλη μου την έξαψη, μια άλλη πιο δυνατή με καλούσε να μη βιαστώ, να μην ακυρώσω την αβρή, λεπτή, αλησμόνητη αίσθηση της πρώτης φοράς, να μην την πετάξω στη θάλασσα. Δεν ένιωθα τίποτα πέρα από αληθινή έξαψη, κολασμένη κι ασυμφιλίωτη. Είχα στο μυαλό μου μια γλυκιά συγκίνηση στην καρδιά, μια υποψία αγάπης, όταν αυτό θα συνέβαινε. Τελικά, επικρατούσε αυτή η δεύτερη φωνή της σύνεσης. Έφευγα με πικραμένα χείλη και μια σκιά μελαγχολίας στα μάτια, αφήνοντας

πίσω μου σώματα που έχασκαν ημίγυμνα περιμένοντας. Ήθελα να δώσω στο ξεπαρθένεμά μου ένα λόγο ουσίας, να το θυμάμαι διακόσια χρόνια μετά από τα βάθη του τάφου. Τις δυο τρεις φορές που επιχειρήσα να καλλιεργήσω μια σχέση, ένιωσα βαθιά απογοήτευση. Αν και όμορφες, καμιά δεν με τραβούσε αληθινά, σε βαθμό να νιώσω κάτι ζεστό για κείνη, μια αχτίδα αγάπης στο γυμνό μου στήθος. Ήταν τυχαία όμορφες, σαν χρώματα πάνω στον καμβά, χυμένα στην τύχη. Αργότερα θα συνειδητοποιούσα με οδύνη με πόση τυχαία ομορφιά είναι προικισμένο το ανθρωπινό είδος.

Αλλά δεν μπορούσα και να ορίσω τι ήταν αυτό που δεν με τραβούσε. Δεν ήταν μόνο η ρηχότητα των ιδεών, τα τραύματα που άφηναν πάνω τους οι παλιές, ξεπερασμένες ιδέες, η παλιά, απελπισμένη γενιά, αλλά και κάτι άλλο που δεν μπορούσα να εντοπίσω. Αυτό το κάτι ακύρωνε μέσα στη σκέψη μου τη μυθολογία της ομορφιάς. Η ομορφιά δεν μου αρκούσε για να νιώσω κάτι ζεστό. Στο μεταξύ η διψαλέα επιθυμία της πρώτης φοράς, η λατρεία του γυναικείου σώματος, της γύμνιας του, η ακολασία που ορέγεται ο κερασφόρος, εισέβαλλε βίαια μέσα στα όνειρά μου, συχνά με τη μορφή συμβολισμών. Μια νύχτα ονειρεύτηκα ότι πεινούσα και ότι προσπαθούσα να καταλαγιάσω την πείνα μου ρουφώντας μια τρυφερή, ρόδινη, ζουμερή σάρκα κοχυλιού που βρήκα ανοίγοντας το ψυγείο. Το ρούφηξα με όλα του τα υγρά και νοστιμεύτηκα, χωρίς να μειώσω στο ελάχιστο το δράμα της πείνας. Μια άλλη φορά ονειρεύτηκα ένα γλυκό, αθώο προσωπάκι μωρού που με καλούσε από την κούνια του να το χαϊδέψω, να παίξω μαζί του, κι όταν έσκυψα να το πάρω στα χέρια, το υποσυνειδητό, που συνέπασχε μαζί μου, χάρισε στο αθώο κεφαλάκι του παιδιού την απλοϊκή μορφή της επιθυμίας που με κατέτρωγε. Ένα στοματάκι σαν κοριτσιόστικο αιδούο. Η γλώσσα του κρεμόταν φλογισμένη από τη δίψα. Του έδωσα ένα μπιμπερό και

το ρούφηξε λαίμαργα ως την τελευταία σταγόνα. Και υπήρξαν ένα σωρό διφορούμενα όνειρα που μόνο η εμπειρία της έρευνας και της επιστημονικής αναζήτησης θα μπορούσαν ίσως να ερμηνεύσουν. Αίφνης, κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού μου με τρένο, ονειρεύτηκα, μια στιγμή που έγειρα το κεφάλι μου στο πλάι, ένα λευκό, σεπτό, ευεργετικό φως, με μαγνητική έλξη, να φωτίζει το δρόμο μου από το βάθος μιας αθέατης σχισμής, στον κόρφο της γης. Ξύπνησα από ένα απότομο φρενάρισμα του τρένου. Αναρωτιόμουν συχνά για τη φύση των ονείρων, αν έχουν κάποια σχέση με την αλήθεια της ζωής σου, με τις διχασμένες καταστάσεις που βιώνεις, με την κατάσταση των πραγμάτων μέσα σου. Και αναρωτιόμουν τι διάολο είναι αυτό που ακυρώνει μέσα στη σκέψη μου την ομορφιά. Μια μέρα αποφάσισα να κοιτάξω κατάματα τις άγνωστες γυναίκες που με έλκυαν πραγματικά, με αναστάτωναν χωρίς να ξέρω γιατί. Δεν ήταν απαραίτητα όμορφες, κι αυτό ήταν κάτι σαν μαγική εικόνα, διότι αγνοούσα αντικειμενικά όμορφες γυναίκες που άκουγαν στο πέρασμά τους ένα σωρό κομπλιμέντα για να χαζέψω γυναίκες με κοινά χαρακτηριστικά, όμως κάτι που ερχόταν από μέσα τους (άηχη μουσική;) τις έκανε στα μάτια μου ελκυστικές, πολυπόθητες. Αποφάσισα να τις ακολουθήσω, να τις παρατηρήσω εκ του σύνεγγυς, να τις μυρίσω, ει δυνατόν. Τις συναντούσα οπουδήποτε. Σε ανώφελες περιπλανήσεις μου στους δρόμους, σε ζεστές, μισοφωτισμένες γωνιές κάποιου καφέ, σ' ένα παμπάλαιο λαβύρινθο της πόλης να ψωνίζουν, ακόμη και κάτω από υπόστεγα στο έλεος μιας καταρρακτώδους βροχής. Μέσα από την Κόκκινη Σκόνη που σκορπάει ο Κόκκινος Άνεμος της Κόκκινης Εποχής με βλέπω κάτω από υπόστεγο, στην αρχή της Βενιζέλου, στο έλεος μιας καταγίδας, στο πλάι μιας γυναίκας που με μαγεύει. Είναι αόριστα όμορφη, αλλά την ακολουθώ πειθήνια μέσα στην καταρρακτώδη βροχή και στον άνεμο, εδώ και ώρα, με μια έξαψη στην καρ-

διά. Αργότερα, όταν η βροχή και ο άνεμος κοπάζουν, ακολουθώ μιαν άλλη, στα ενδότερα μιας σκοτεινής στοάς, για τον ίδιο λόγο, επειδή με μαγεύει, άγνωστο γιατί, και μετά μια άλλη στα ενδότερα μιας ψαραγοράς, στο Καπάνι, αγγίζοντάς την απροσδόκητα και τυχαία στον ώμο, μέσα στο βόμβο, μέσα στον κυματισμό του κινούμενου άτακτου πλήθους, και νιώθω παράξενα, διότι είναι αόριστα όμορφη και παρ' όλα αυτά αισθάνομαι πόθο γι' αυτήν, κάτι που φουντώνει ανεξέλεγκτα στο σκοτεινό μου βάθος. Σίγουρα δεν αποτελούσα εξαίρεση, και σκεφτόμουν όλους εκείνους τους άντρες που κάνουν σπαραχτικές εκκλήσεις στο φεγγαρόφωτο σε γυναίκες με κοινά χαρακτηριστικά, ή αόριστη ομορφιά, όμως μια κρυφή γοητεία και χάρη τις καθιστούσε στα μάτια τους ελκυστικές, πολυπόθητες. Εντέλει χρειάστηκε να γίνω ενοχλητικός κάποιες φορές, αδιάκριτος – έτσι όπως τις παρατηρούσα αμίλητος επί ώρα, σχεδόν πρόστυχα –, αλλά απέκτησα τη συνοχή που αναζητούσα. Αυτό τελικά που ακύρωνε τη μυθολογία της ομορφιάς ήταν η κενότητα του βλέμματος. Υπήρχε ένα γλυκό φως στα βλέμματα των γυναικών που ακολουθούσα και συγχρόνως μια γλυκιά, ράθυμη μέθη, ανάμικτη με μια λεπτή αίσθηση στοχασμού, ένας κρυφός μονόλογος ίσως, και επιθυμίες που δεν αποτολμούσαν να ονομάσουν. Υπήρχε λησμονημένη υπόσχεση ευτυχίας και ανταύγεια θλίψης που τις συντηρούσε και τις κατέτρωγε μαζί. Μέσα στην άγνοιά μου αυτό το γλυκό φως των ματιών, με τη γλυκιά, ράθυμη μέθη και την ανταύγεια θλίψης, με αναστάτωνε. Αυτή η ανακάλυψή μου με λύτρωσε. Τώρα πια ήξερα καλύτερα τον εαυτό μου, την αλήθεια μου, το νόημα του ταξιδιού μου, την κατεύθυνση που έπρεπε να πάρω. Η γυναίκα-άγγελος με τα άδεια μάτια και το σβησμένο φως δεν μου έλεγε τίποτα. Μπορούσα να τη δω αφηρημένα, σαν μια όμορφη ζωγραφιά (λάδι σε μουσαμά), αλλά ποτέ ερωτικά. Ποτέ. Η γυναίκα-άγγελος με τα άδεια μάτια και το σβησμένο φως είναι

για άντρες δοσμένους ολόψυχα στους υλικούς τους στόχους. Θα έχανα την ικανότητά μου να αγαπήσω αν δεν έδειχνα αυτό τον ένθερμο ζήλο. Ίσως κατέλιγα να υποκρίνομαι τον ερωτευμένο με μια τυχάρπαστη κούκλα – μια γυναίκα περιζήτητη στα νυφοπάζαρα, αλλά και αγοραία και ανταλλάξιμη.

Λίγο καιρό μετά, και μέσα από μια διαδικασία σκέψης πάνω στον άξονα βλέμμα-έρωτας-αιωνιότητα, απομακρύνθηκα παρασάγγας από τις διαπεραστικές κραυγές της κοινής λογικής. Στα έκπληκτα μάτια των φίλων μου έμοιαζα να έχω προσβληθεί από μια τρέλα που έπαιρνε απειλητικές διαστάσεις. Σε μία περίπτωση τους άφησα σύξυλους σε ένα καφέ ορεινού χωριού, για να ακολουθήσω μια γυναίκα που είδα να περνάει από την τζαμαρία. Με είχε συνεπάρει το βλέμμα της, ένα μάγμα από ηρεμία, νάρκη και φως που έκαιγε μέσα της – άγνωστο από ποια λησμονημένη υπόσχεση ή φαντασίωση. Όταν επέστρεψα στο καφέ, γελούσαν με τα καμώματά μου λέγοντας ότι την έχω ψωνίσει. Κοντολογίς, στο κατώφλι της ενηλικίωσης, περνώντας από θυελλώδη κύματα ανέραστης ζωής, είχα κατασταλάξει. Απέρριπτα τα κορίτσια, και κατ' επέκταση τις γυναίκες, που δεν με δονούσαν με το βλέμμα τους. Στο εξής θα ζούσα καρτερικά, ζεστός από αίμα, και αποφασισμένος να γνωρίσω την ερωτική πληρότητα της πρώτης φοράς έχοντας κάτω από το σώμα μου (και πάνω από το σώμα μου) μια γυναίκα με θεσπέσιο βλέμμα, αντί μιας άλλης με άδεια μάτια και χρεοκοπημένες αισθήσεις.

Άσε με να γλιστρήσω στην τρυφερό,
κούφια σου θάλασσα

«You make me real», The Doors

Μάρτης 1969: Πήγαινα στην έκτη γυμνασίου όταν γνώρισα τη Θάλεια. Είχαμε την ίδια ηλικία. Γνωριστήκαμε στην Έδεσσα, όπου συνέπεσε να πάνε εκδρομή τα γυμνάσιά μας. Πιάσαμε εύκολα κουβέντα χαζεύοντας τους καταρράκτες. Λεπτή, καλλίγραμμη, μελαχρινή, με όμορφα γκριζοπράσινα μάτια, φρύδια απαλά σχεδιασμένα, ένα κορίτσι με εσωτερική ευγένεια και τρυφερές εκφράσεις. Με κοιτούσε κατάματα όση ώρα μού μιλούσε, ίσως για να ψυχολογήσει την επίδραση που είχαν πάνω μου τα λόγια της. Έπειτα άφηνε το βλέμμα της απαλά πάνω στο νερό που κυλούσε. Έμοιαζε με πέταγμα πουλιού το βλέμμα της όταν σήκωνε τα μάτια από κάποια εικόνα. Τόσο με είχε εντυπωσιάσει, ώστε θα στοιχημάτιζα ότι, αν γλιστρούσε πάνω στις χορδές μιας κιθάρας, ή πάνω στα πλήκτρα ενός πιάνου, θα άφηναν μια απαλή, μελωδική μουσική. Περπατήσαμε για λίγο, είχε κάτι ντελικάτο το βάδισμά της, μια χάρη που έφερε ασυναίσθητα στο μυαλό μου την εξέλιξη

*Μου αρέσει ο τρόπος που περπατάς, ο τρόπος που μιλάς,
ω, Σούζι Q**

του ανθρώπινου είδους και την εξέλιξη του βαδίσματος, από την εποχή που ο άνθρωπος στάθηκε όρθιος στα πόδια του ύστερα

* «Oh, Susie Q», Dale Hawkins.